

341.323.1:389.6

25. KONFERENCE VÝBORU PRO MAS (AIR) V NATO

Pplk. MUDr. Miroslav RADA
Ústav leteckého zdravotnictví, Praha
(ředitel: plk. MUDr. Dušan Bartoš, CSc.)

Na pozvání výboru MAS (Air) - Military Agency for Standardization při NATO - jsem se zúčastnil za Armádu České republiky jednání její pravidelné, již 25. konference, která se konala v sídle NATO HQ v Bruselu, ve dnech 9.-13. února 1998, pro PpP do 11. února 1998. Novinkou ovšem bylo, že ČR, Polsku a Maďarsku bylo nabídnuto setrvat až do konce jednání. Zároveň bylo také sděleno, že došlo ke změně v názvu pracovní sekce z předešlé WP (Working Party) na AMDWG - Aeromedical Working Group.

Kromě 16 států NATO byli jednání přítomni delegáti z dalších 11 států střední a východní Evropy, Litvy a Švédska. Jednání zahájil předseda Air Board (komise) plk. Balducci z Itálie. Přivítal všechny delegáty, vyjádřil přání, aby jednání probíhalo v přátelské a tvořivé atmosféře, a vedlo tak k uvedení dalších STANAGů do života. Zdůraznil, že jsou a budou potřeba jako příspěvek ke zvýšení vzájemné operační efektivity - interoperability mezi kooperujícími státy, včetně PpP zemí, vzhledem k potřebě schopnosti čelit potenciální možnosti vzniku krizí v rámci evropského kontinentu. Po představení hlavních členů komise MAS (Air) byly stanoveny hlavní cíle jednání, včetně výhledu aktivit do nejbližších 2-3 let.

Air Board uložil AMDWG projednat především následující úkoly:

- posoudit v rámci AMDWG v jakých časových intervalech je vhodné stávající STANAGy (S) revidovat a zda je schůdné tak učinit korespondenční cestou;
- zvážit, jaký dopad budou mít změny na již editované a pozměněné dokumenty;
- projít znovu ty (S), které byly zpracovány na podkladě materiálů jiných armád nebo použitých civilních zdrojů, a zda mají být i nadále pod hlavičkou (S);
- projednat v duchu větší efektivity kooperace NATO-PpP a s ohledem na závěry předešlých AMDWP způsoby zajišťující vyšší stupeň interoperability;
- dosáhnout v diskusi nad současným plánem rozvoje aktivit AMDWG konsensu, hlavně pokud jde o postupy a formulování nových oblastí zájmů na budoucí 2-3 roky;
- dále bylo rekapitulováno, které z úkolů uložených minulou konferencí ohledně (S) nebyly splněny nebo byly splněny jen částečně;
- konference v r. 1999 bude pojata výhradně jako akce PpP zemí, budou tedy distribuovány dokumenty AMDWG pro tento účel s přechodnou dobou platnosti.

V závěru zahajovacího ceremoniálu se pak postupně představili navzájem všichni vedoucí delegací krátkým curriculum vitae. Předseda WG pak shrnul v komentáři výše uvedené s důrazem na výhled do budoucnosti a na akční plán pro PpP státy pro příští setkání.

V další části prvního dne jednání byly vyslechnuty zprávy jednotlivých podkomisí či výborů pro práci na nových vydáních (S) - tzv. Drafting Committee, což je subkomise zabývající se terminologií jak z odborného, tak vojenského hlediska, TOR (Terms of References), včetně doporučení zařazení formulací do jednotlivých dokumentů či annex. Následovaly referáty - tzv. Liaison Reports. Jde o vyjádření k určitým tématům s leteckomedicínskou tematikou, které byly zadány jednotlivým státům NATO jako odpovědným řešitelům. Jejich zprávy jsou pak posuzovány v celém kolektivu a jsou hledány takové formulace a způsoby aplikace v praxi, které by vyhovovaly všem spojencům. Co je ale důležité a co bylo hodnoceno pozitivně, byla dobrovolná účast reprezentanta AČR v práci pracovní komise nad reedicí STANAGU 3114 - Aeromedical Training of Flight Personnel v průběhu jednání jako pozorovatele. Bylo také oznámeno, že do budoucnosti se logicky se zapojením PpP zemí do podobných aktivit počítá, navíc zvláště když někteří z budoucích partnerů byli na jednání již poměrně dobře připraveni. Pokud jde o zmíněný (S), bylo dohodnuto, že se vyčká ještě závěrů workshopu RTO v San Diegu na podzim letošního roku, který je věnován právě

této problematice.

V následujících 2 dnech byly pak postupně projednávány jednotlivé (S). Prvním byl (S) 3200 AMD - Minimum Requirements for G Protective Systems. 6. vydání nebylo dosud ratifikováno Norskem a Velkou Británií (VB). Dále bylo připomenuto, že USA jako původní řešitel vycházely ze zkušeností s použitím vlastního vybavení. Mezitím státy, jako VB, SRN, Kanada vyvinuly své vlastní systémy a existují zde již určité rozdíly. AMDWG proto doporučila stávající (S) zrušit a pověřila USA a dalších 5 států přepracováním dokumentu a jeho předložením jako podkladu pro nový (S).

Dalším projednávaným dokumentem byl (S) 3204 AMD - Aeromedical Evacuation. Velká Británie, která je řešitelem, oznámila, že se doplnily některé zaslání připomínky a dokument se připravuje k předložení Air Boardu k ratifikaci. K dokumentu byla bohatá diskuse týkající se např. problému, do jaké míry by měli být školeni lékaři intenzivní péče v letecké medicíně, minimální hodnota hemoglobinu, pod kterou by měla být poskytována specializovaná péče, zvláště v případě transportu aj. Diskutovalo se také o systému upevnění nosítek v letounu, jaký rozsah přetížení by měla tolerovat, jestli je výhodnější použít jednoduchá, či vícepatrová nosítka. To by ale zase naráželo na proces certifikace jak z hlediska vojenského, tak civilního. Rovněž vznikly nejasnosti kolem definice, kdo je pacient určený k přepravě na nosítkách. Přesto byl (S) po upřesnění definice „stretcher patient“ doporučen k ratifikaci.

Třetím projednávaným dokumentem byl (S) 3318 AMD - Aeromedical Aspects of Aircraft Accident/Incident Investigation. Při předchozích jednáních bylo konstatováno, že dosavadní (S) je již zastaralý, neodpovídá moderním postupům používaným v současnosti. Belgie jako řešitel podala návrh s některými změnami, které budou ve spolupráci s RTO NATO konferencí znovu předloženy k posouzení, s čímž AMDWG souhlasila v časovém horizontu 3 měsíců.

Norsko bylo řešitelem (S) 3474 AMD - Temporary Flying Restriction due to Exogenous Factors Affecting Aircrew Efficiency. Byla zde prezentována přednáška dr. Vivianne Fonne na téma „Simulator Training and Requirements for Aircrew Rest Following such Training“. Z prezentace vyplynulo, že vznik simulátorové nemoci byl ovlivněn jednak typem simulátoru, dále zkušeností létajících, modifikací programu na simulátoru a dále i způsobem přepravy k tréninkovému pracovišti, jakož i na jeho vzdálenosti. Vzhledem k aspektům bezpečnosti létání došli autoři k závěru, že je nutné revidovat současnou vlastní národní strategii a porovnat ji se zkušenostmi v jiných zemích. Následně předložil AMDWG novou variantu ke zvážení. Následovala živá debata o tom, zda je jen na základě této informace možné formulovat dokument typu (S) i s ohledem na variabilitu typů přístrojů používaných v dalších státech. Objevily se i názory, zda je vůbec

právě probíhající AMDWG tím pravým forem k výměně informací tohoto charakteru. Kompromisní závěr výboru pak konstatoval, že při příští revisi (S) mohou být vzaty některé myšlenky v úvahu. Zároveň byl revidovaný dokument doporučen k projednání na 26. AMDWG v r. 1999 nebo přímo k ratifikaci cestou MAS(Air).

Jednání pak pokračovalo projednáváním (S) 3746 AMD - Medical First Aid Equipment in Aircraft. Dosavadní dokument byl ratifikován všemi státy s výjimkou USA. Byly připomenuty také skutečnosti z 24. konference, která uložila řešiteli zabývat se otázkou, zda postačí soubor či jednotka vybavená prostředky jen na jednorázové poskytnutí první pomoci, či by měla být chápána spíše jako vybavení na „přežití“. Bylo také doporučeno zpracovat seznam nemedicinských pomůcek, které by byly součástí výbavy. Názory jednotlivých delegátů byly ale kontroverzní, takže výbor nakonec doporučil, aby se spojenci oficiálně vyjádřili, zda se má stávající (S) revidovat, koncepčně pozměnit nebo zrušit jako celek, a to do 1. července 1998.

Maratón projednávaných dokumentů pokračoval diskusí nad (S) 3827 AMD - Minimum Requirements for Training of Aircrew in High Sustained „G“ Environment. Sekretář výboru konstatoval, že projednávaný dokument byl revidován, ale neobdržel dosud vyjádření od Francie, Portugalska a Itálie. Tím se posouvá termín předložení MAS (Air) od řešitele SRN. Po obdržení odpovědi od výše uvedených bude dokument předložen k ratifikaci. Jinak výbor ponechává stávající (S) v platnosti.

Předposlední (S) 7066 AMD - Functional Requirements for Physiological Protection during High Altitude Parachuting Operations je vlastně ještě ve stadiu tzv. Study, jinými slovy 1. edice. Výbor vyzval čtyři spojence k zaslání jejich stanovisek řešiteli Turecku s tím, že se termín předložení MAS (Air) odkládá do 1. května 1998, ale jinak zůstává citovaný (S) v platnosti.

Posledním dokumentem projednávaným v pracovním kolektivu byl (S) 7078 AMD - Use of Helicopter Emergency Underwater Breathing Apparatus (HEUBA). Je také zatím jenom studií ve své první verzi. Výbor zatím neobdržel stanoviska od 4 států. Ponechává zatím dokument v platnosti s drobnými úpravami.

V průběhu jednání odezněly celkem tři prezentace. V první, již zmíněné, referovala dr. V. Fonne o výsledcích projektu, který provedla Section for Occupational Health, Safety and Environment z RNoAF IAM v r. 1997 na žádost jedné z taktických eskader. Studii podpořili konzultanti z dalších pěti států pod patronací MAS(Air) a AMDWG. Trénink na simulátoru totiž není zahrnut do (S) 3474 a přitom bylo zjištěno, že se simulátorová nemoc vyskytuje s incidencí 10-60 %, s příznaky trvajících od 1 do 2 hodin. Navíc byl zjištěn negativní dopad na následnou výkonnost létajících až s ohrožením bezpečnosti. Byla definována jako stav charakte-

rizovaný přítomností nepříjemných symptomů, jako je závrať, nauzea, neostře vidění, dezorientace, bolesti hlavy jako následek náhlé, periodické nebo nepřírozené akcelerace, se kterou se jedinec setkává během nácviku na simulátoru. Projekt by mohl vnést některé nové poznatky, pokud jde o relace mezi desynchronózou, únavovým syndromem a závažností simulátorové nemoci. Nové poznatky by posloužily jako podklad pro zcela novou kapitulu ve (S) 3474.

Další sdělení přednesl dr. M. G. Braithwaite, poradce a konzultant pro leteckou medicínu britské armády, na téma „Aviation Medicine/Physiological Training of Aircrew in Spatial Disorientation“. V přednášce byly připomenuty některé známé i nové poznatky a návody, jak zvýšit u příslušníků britského vojenského letectva jak vědomosti, tak praktické návyky, jak porozumět a hlavně čelit vzniklým případům SD (Spatial Disorientation). Důraz byl položen hlavně na „experienced-based“ trénink. Byla popsána metodika, demonstrovány statistické údaje o výskytu SD u různých typů letounů v posledních 25 letech a definovány jednotlivé fáze výcviku. Bylo též prosazováno, aby se výcviku podrobili i nepilotní profese. Ideálně provádí nácvik za letu pilot-letecký lékař, pokud to není možné, speciálně vycvičený instruktor. Výcvik by se měl opakovat každé 4 roky a každý adept by při něm měl „prožít“ některou ze základních iluzí za letu a naučit se samozřejmě situaci čelit, eventuálně ji správně a včas řešit. Výcvik nelze chápat jako jediné řešení celé problematiky, ale jako jedno z rychle proveditelných opatření v oblasti jejich prevence.

Třetí prezentaci měl dr. H. Kainz z vídeňské ambulance pro leteckou medicínu na téma „Austrian Armed Forces Helicopters in Use for Interservice Care Patient Transport“. Rakousko nyní používá 23 vojenských vrtulníků Augusta Bell 212 pro dopravu pacientů mezi klinikami. Startuje se ze dvou míst, blízko Vídně a Linze. Vrtulníky jsou nasazovány na zavolání jak vojenských, tak civilních dispečinků pro přepravu pacientů v kritickém stavu. Vrtulníky mohou být rychle přestavitelné pro potřeby transportu jak v noci, tak i za ztížených povětrnostních podmínek. Osádku tvoří pilot školený v poskytování první pomoci, sestra a 1-2 lékaři. Navíc je vybaven tak, aby mohlo být provedeno invazivní vyšetření i během transportu.

Souhrn

Článek podává souhrnnou informaci o průběhu jednání 25. konference AMDWG. Je stručně charakterizován postup při projednávání pracovní agendy celkem 7 STANAGů a 2 studií, které jsou ve stavu přípravy a připomínkového řízení. V závěru je komentován obsah 3 sdělení s aktuální leteckomedicínskou problematikou. Pozitivně byla hodnocena připravenost českého delegáta na jednání i jeho dobrovolná účast jako pozorovatele při práci jedné z přípravných subkomisí. Se vstupem AČR do NATO se logicky v budoucnosti s podobnými aktivitami počítá. Navíc příští, tj. 26. konference AMDWG bude spíše záležitostí PpF zemí v souladu s plánem aktivity MAS (Air).

Do redakce došlo 4. 5. 1998